

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Природничо-географічний факультет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВІТЧИЗНЯНОЇ НАУКИ

Збірник статей студентів природничо-географічного факультету
МДПУ імені Богдана Хмельницького

ВИПУСК II

Мелітополь – 2019

УДК 1+55+37+9
А 43

А 43 Актуальні проблеми вітчизняної науки: Збірник статей студентів природничо-географічного факультету МДПУ імені Богдана Хмельницького. Випуск II / За ред. Л. М. Донченко, С.І. Пачева. Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2019. 174 с.

Матеріали доповідей подано в авторській редакції. Погляд редакційної колегії збірника не завжди співпадає з позицією авторів опублікованих матеріалів. Автори повністю відповідають за стилістику, точність наведених фактів, цитат, власних імен, дат та інших відомостей.

© Автори статей, 2019.
© Мелітопольський
державний педагогічний
університет імені Богдана
Хмельницького, 2019.

ЗМІСТ

Бессараб В.А. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ НИЖНЬОДНІСТРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ	6
Білокобила М.О. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	10
Блищик М., Передерій Д., Шелудько О. ФЕСТИВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ	13
Бородіна К.О. ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА ІСПАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В ЧАСИ ПРАВЛІННЯ ФІЛІПА ІІ	17
Будей П. ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА	22
Гладкий Д. ІСТОРИОГРАФІЯ ВИВЧЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ПОГЛЯДІВ М.ДРАГОМАНОВА	25
Горбань С., Придьма А. РОЛЬ НЕСТАНДАРТНИХ УРОКІВ З ГЕОГРАФІЇ У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ	29
Григоренко М., Луконіна Ю. ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ НА ТЕРИТОРІЇ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ	33
Донцова К.С. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГІДРОГРАФІЧНОЇ МЕРЕЖІ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я	36
Ейтінгер О.С. СУЧАСНА ДИНАМІКА БЕРЕГОВОЇ ЗОНИ В РАЙОНІ АРАБАТСЬКОЇ СТІЛКИ	39
Жук Д.В. ДІЯЛЬНІСТЬ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА У МІСТІ ВОЛНОВАХА ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	44

Кафо С. В. ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ НООСФЕРНОЇ КОНЦЕПЦІЇ В. ВЕРНАДСЬКОГО ЯК СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	47
Кирєєв К.Є. МЕТОДИЧНІ ВИМОГИ ДО МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	53
Ковальчук А., Начосна В. РОЗВИТОК ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	57
Кожасєва А.С. ФАКТОРИ, ЩО ОБУМОВЛЮЮТЬ РОЗВИТОК АБРАЗЙНО-ЗСУВНИХ БЕРЕГІВ НА ПІВНІЧНОМУ УЗБЕРЕЖЖІ АЗОВСЬКОГО МОРЯ ...	61
Козинець В.С. ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ СИСТЕМ ПІВНОЧІ ТА ПІВДНЯ У 1820-Х РОКАХ	70
Кремень В.В. ХАРАКТЕРИСТИКА ГЕОГРАФІЧНОГО ЗМІСТУ БАНКНОТ КРАЇН ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ	73
Младьонов І.М. ЕКОНОМІЧНІ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ В ДОБУ ПЕРЕБУДОВИ	76
Мусна А.С. ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ТОМАША МАСАРИКА.....	81
Мусієнко В.М. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ В РІЗНІ ВІКОВІ ПЕРІОДИ	84
Непша Я.Ю. СУЧАСНІ ЕКЗОГЕННІ ГЕОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ	89
Оніщенко С.С. СТАН ТА ВИКОРИСТАННЯ МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННОЇ БАЗИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	92
Оношко А.О. ХАРАКТЕРИСТИКА АРХИЗЬКОГО ТУРИСТИЧНОГО МІКРОРАЙОНУ	96
Передрій Д.О. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛІМАТУ КУОРТУ КИРИЛІВКА	99
Пласкальна К. ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ПРАЦІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ	104

Прохорова Д. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИДАТНОСТІ РІЧОК УКРАЇНИ ДЛЯ ВОДНОГО ТУРИЗМУ	107
Сагдієва І.І., Панченко А.Ю., Передерій Д.М. СТАНОВЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ РЕКРЕАЦІЇ ТА ТУРИЗМУ УКРАЇНИ	110
Саприкін В.В. СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ	114
Склярів Р. В. ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕМОГРАФІЧНИХ ПРОБЛЕМ МЕЛІТОПОЛЯ ЯК СКЛАДОВОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ МІСТА	118
Галдикіна О. Р. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ХРИСТИЯНСТВА НА ТЕРИТОРІЇ БОЛГАРІЇ	121
Терзієв В.М. ПОЛІТИЧНА КОНФРОНТАЦІЯ МІЖ АНГЛІЄЮ І ФРАНЦІЄЮ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ...	124
Устименко І.О. ХАРАКТЕРИСТИКА НЕТРАДИЦІЙНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТТІ	129
Чопик Д.І. СУЧАСНИЙ СТАН АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ м. ЗАПОРІЖЖЯ	132
Шелудько О.М. СТРУКТУРА ТА ОБСЯГИ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ	135
Ситнеко М. ВПЛИВ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН НА СОЦІАЛЬНИЙ-ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН УЗБЕРЕЖЖЯ АЗОВСЬКОГО МОРЯ	140
Абраменко О., Арапан М., Тонка Н. СУЧАСНА ДІЯЛЬНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ UNWTO ДЛЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В СВІТІ..	146
Денисенко В., Турецька А. ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ЛАНДШАФТО-ЗНАВСТВА ЯК НАУКОВОГО НАПРЯМУ	149

Дядік О. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	153
Кириєнко Ц., Німич І., Боярський М. ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ГОСПОДАРСТВА У ТЕРИТОРІАЛЬНО-ТУРИСТИЧНИХ КОМПЛЕКСАХ УКРАЇНИ	158
Рибалкіна К., Згоба М., Бабіцька О. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	161
Кожасва А.С. ГІДРОГЕОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ ПІДЗЕМНИХ ВОД БУЧАЦЬКИХ ВІДКЛАДІВ МЕЛІТОПОЛЬСЬКОЇ ДІЛЯНКИ МЕЛІТОПОЛЬСЬКОГО МІСЬКОГО ВОДОЗАБОРУ	165
Верхова К.О. БАЛКИ ЯК ПРИРОДООХОРОННІ ТЕРИТОРІЇ НИЖНЬОДНІПРОВСЬКОГО ЕКОКОРИДОРУ	170

УДК 551.435.32(477.72)

СУЧАСНА ДИНАМІКА БЕРЕГОВОЇ ЗОНИ В РАЙОНІ АРАБАТСЬКОЇ СТРІЛКИ

Ейтінгер О.С.,

студентка ІІМ курсу, спеціальність

014.07 Середня освіта (Географія)

(науковий керівник –

к.геол.н., доцент Прохорова Л.А.)

В цілому Азовському морю властива висока динамічність природних процесів. Геооекосистема Азовського моря своєрідна у багатьох відношеннях, включаючи механізми формування берегової зони. Серед унікальних геоморфологічних властивостей моря - наявність акумулятивних утворень у вигляді кіс і пересипей, стан яких в значній мірі визначається абразією і балансом осадових речовин різного походження.

Арабатська Стрілка розташована у західній частині Азовського моря, на його узбережжі. Від Кримського півострова відокремлена акваторією лагуни Сиваш. Довжина Стрілки досягає 112 км, починаючи від вершини Арабатської затоки біля залишків давньої фортеці (на півдні) і закінчуючи протокою Тонкою біля м.Генічеська (на півночі). Ширина змінюється від ділянки до ділянки від 220 м (на півдні) до 12650 м (на півночі). В єдину смужку суші на Стрілці входять глинисті ділянки, що складаються з неоген - антропогенових суглинків і супісків, і ділянки піщані і черепашкові, що складаються із суміші піску з раковинним детритом. Глинисті ділянки на плоских дельтових рівнинах не мають відношення до наносної Арабатської Стрілки, це ділянки корінної суші, які виникли задовго до утворення піщано-черепашникової частини Стрілки. Саме вони створюють піднесені над морем і Сивашем ділянки у вигляді виступів.

Динаміка морських вод справляє визначальний вплив на морфологію і динаміку Арабатської Стрілки як з боку моря, так і з боку лагуни Сиваш. Так як берегова зона Арабатської стрілки є мобільною контактною зоною моря і суші, в якій відбувається

взаємодія гідросфери, літосфери, атмосфери і біосфери, це призводить до багатьох негативних природних явищ: штормовому впливу хвиль на дно і берег, затоплення населених пунктів і втрат цінних берегових територій [3, с. 38-39].

В останні десятиліття на північному узбережжі Азовського моря на фоні посилення антропогенного втручання в природний режим живлення і баланс наносів спостерігається загострення цілого ряду геоморфологічних процесів. Дослідники відзначають повсюдне посилення абразії, розмив пляжів в береговій зоні, а також інтенсивне руйнування прибережної інфраструктури — доріг, будівель і ліній зв'язку.

За даними моніторингових досліджень, проведених в період від 2010 року до 2018 року, відмічається збереження тенденції до продовження розвитку абразійного процесу в результаті нагонних штормів південних і південно – західних напрямків., коли рівень моря піднімається на 1-1,5 м, а амплітуда коливань складає біля м. Генічеськ 412 см. Ці потужні нагонні вітри визначають інтенсивність абразії по фронту всього північного берега [2, с. 35-36].

У Херсонській області абразії зазнає берегова смуга моря та лиманів довжиною більше 80 км, загальна довжина дуже активного абразійного схилу складає понад 37,0 км. Брега Арабатської стрілки з боку Сиваша схильні до помітної абразії із середніми швидкостями 0,1-0,5 м/рік, а на деяких ділянках, наприклад, на півостровах Семенівський Кут і Стрілковий її швидкість перевищує 2 м/рік.

У 2018 р. активна абразія берегової смуги відмічалась на ділянці морського узбережжя Азовського моря від м. Генічеськ до границі з Запорізькою областю швидкість якої відповідає середньо - багаторічній нормі та становить 0,68 м/рік.

В умовах скорочення запасів ракушки як основного джерела берегових пляжних наносів, на тлі сучасного відносного зростання рівня моря, діючий гідрогенний фактор може забезпечити істотний розмив зовнішньої частини Арабатської Стрілки. Процеси розмиву морського берега

зачіпають багато ділянок в різних районах Арабатської Стрілки (північний «35 км, центральний «50 км і південний «27 км), і берег на них відступає із середніми швидкостями 0,1-0,3 м/рік. Кожні півтора-два десятка років відступаючі відрізки зазвичай переходять на інші ділянки, а раніше розмиті стабілізуються. Які причини і закономірності цього процесу, поки невідомо.

Наноси дуже часто впливають на обриси берегової лінії Утлюкського лиману, Федотової коси з півостровом Бирючий, північної частини Арабатської стрілки. І якщо берегова лінія з боку Сиваша звивиста, то з боку моря - вирівняна і піддається дії вітрових хвиль Азовського моря.

Саме наносна смуга піддається найбільш сильним змінам, як по висоті, так і в плані. Загальний стан речей корінної і наносної частини Стрілки обумовлений диз'юнктивними порушеннями субширотного і субмеридионального простягання. Подібними двома розломами вона обмежена з заходу і сходу. Північна частина Стрілки тяжіє до області з негативними тектонічними коливаннями. Вона збігається з площею Сиваської депресії, а швидкість її довготривалого вікового опускання дорівнює (-1) ч - (- 2) мм/рік. У центральній частині опускання земної поверхні дорівнює 2,8 мм/рік, а у південній - 3,7 мм/рік. Ці опускання вносять відповідний внесок у відносне підвищення рівня, яке діє по всьому Азовському морю. Протягом останніх десятиліть відносне зростання рівня моря істотно активізувалося, що може створити великі перешкоди господарського освоєння Стрілки.

Наносна Арабатська Стрілка являє собою акумулятивну форму прибережно-морського рельєфу, яка виникла після стабілізації багатовікового зростання рівня на фінальних стадіях післяльодовикової трансгресії Азовського моря.

Основним джерелом наносів для Стрілки стало прилегле дно моря, звідки до урізу почався викид черепашкового детриту. Коса Арабатська стрілка в історичному плані зазнає незначного зміщення в сторону суші під час нагонних штормів, однак вздовжбереговий потік наносів тут достатньо насичений.

У зв'язку з опрісненням азовських вод і їх забрудненням протягом останніх 50-60 років, біологічна продуктивність і маса моллюсків знизилися майже вдвічі, а це призвело до зниження живлення наносами Арабатської Стрілки. Як результат, активізувалися деформації рельєфу наносної смуги, в основному деструктивного характеру.

З огляду на стійкий тренд підняття рівня Азовського моря в ХХ ст., збереження швидкості підйому в сьогоденні, а також прогнози на ХХІ століття в зв'язку із глобальним потеплінням постає питання направленості розвитку північного берега Азовського моря. При збереженні нинішніх темпів підйому рівня моря (разом із складовою неотектонічного опускання) його величина за століття може становити близько 35-40 см. На абразійних берегах активізується абразія, навіть на відмерших кліфах, поглибляється підводний схил, а відповідно посиляться дія хвиль. Зазнають зміни і акумулятивні форми, через інтенсифікацію розвитку процесів хвильового заплеску, розмиву пляжів, росту акумулятивних форм у висоту, поступовому зміщенню їх в північно-західному напрямку [1, с. 111-122].

Негативні зміни стану берега і пляжу Арабатської стрілки, а, крім того, руйнування будівель та комунікацій в береговій зоні завдає екологічний і економічний збиток. У зв'язку з цим актуальною є задача оцінки сучасних змін морфології берегів і підводних схилів, встановлення тенденцій і механізмів цих змін.

Список використаних джерел та літератури

1. Горячкин Ю.Н., Иванов В.А. Уровень Черного моря: прошлое, настоящее и будущее. Севастополь. 2006. 210 с.
2. Інформація щодо активізації екзогенних геологічних процесів в межах території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей (попередні висновки за даними спостережень 2018 р.) / В.Черкасов.
3. Шуйский Ю.Д. Береговая зона морей как составная часть природной структуры Мирового океана // Научн. конф. «Ломоносовские Чтения 2012», 24-25.04. 2012. Севастополь: ЭКОСИ-Гидрофизика. 2012. С.38-39.